

Η πρόσφατη εξάρση των κρουσμάτων βίας έχει εντείνει τον δημόσιο διάλογο σχετικά με τα χαρακτηριστικά της νέας τρομοκρατίας και την αντιμετώπισή της από την Πολιτεία. Η τρομοκρατία ασφαλώς δεν αποτελεί καινούργιο φαινόμενο και έχει συγκεκριμένες ιστορικές και κοινωνικές ρίζες. Με τον όρο «νέα τρομοκρατία» αναφερόμαστε στη δράση τρομοκρατικών οργάνωσεων που εμφανίστηκαν μετά την εξάρθρωση της 17 Νοέμβρη το 2002 και ειδικά μετά το χτύπημα του Επαναστατικού Αγώνα κατά της αμερικανικής πρεσβείας τον Ιανουάριο του 2007.

Η νέα τρομοκρατία βρίσκεται στην κορυφή ενός επιχειρησιακού τριγώνου στη βάση του οποίου είναι τόσο ο αντιεξουσιαστικός χώρος, που λειτουργεί ως δεξαμενή στρατολόγησης μελών, όσο και το οργανωμένο έγκλημα, που παρέχει τα λειτουργικά μέσα (χρήματα, όπλα κ.λπ.). Όπως προκύπτει από τα ευρήματα των πρόσφατων ερευνών, το ανθρώπινο δυναμικό των οργανώσεων αυτών είναι αρκετά πιο πολυμελές και ανατροφοδοτούμενο από ό,τι ίσως ήταν αρχικά αντιληπτό. Πρόκειται για ένα σχεδόν ομοσπονδιακό σύμπλεγμα συγκοινωνούντων δοχείων που διατηρούν σχέσεις και με αντίστοιχες οργανώσεις του εξωτερικού, όπως η ιταλική FAI (Ανεπίσημη Αναρχική Ομοσπονδία).

Οι εξελίξεις των τελευταίων ημερών επιβεβαιώνουν ότι τα γεγονότα του Δεκεμβρίου του 2008 αποτελούν κομβικό σημείο για την ανάπτυξη της νέας τρομοκρατίας στην Ελλάδα. Η κατάρρευση ενός πολιτικού συστήματος το οποίο ήδη είχε πληγεί από σκάνδαλα και κακοδιαχείριση δημοψηφισματικά κενά εξουσίας, θεσμικού πλαισίου και πολιτικής κουλτούρας το οποίο εκμεταλλεύθηκαν οι εξτρεμιστές. Η αδυναμία του κράτους να προστατεύσει πολίτες, δημόσιο χώρο και ιδιωτική περιουσία άνοιξε τον ασκό του Αϊδούλου. Κάθε περιστατικό αστυνομικής βίας, επεισοδίων και λαϊκής αγανάκτησης χρησιμοποιείται ως ευκαιρία στρατολόγησης νέων μελών.

Η ιδεολογία της νέας τρομοκρατίας τρέφεται και ταυτίζεται, έως ένα βαθμό, με τον λαϊκιστικό λόγο των πολιτικών άκρων. Η αποποίηση κάθε ευθύνης («εμείς οι πολίτες είμαστε τα θύματα») και η απόδοση των ευθυνών αυτών στις ελίτ («αυτοί οι διεφθαρμένοι είναι οι θύτες») είναι το θεμελιώδες συστατικό του λαϊκισμού. Η σχεδόν μοιρολατρική αποδοχή της ιδιότητας του αδύναμου θύματος αφαιρεί κάθε έννοια ατομικής ευθύνης, καθίζωντας ή ενεργώντας συμμετοχώς στην κοινωνία των πολιτών. Η λογική αυτή απονομιμοποιεί πλήρως τους θεσμούς της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, οι οποίοι ταυτίζονται με τα φθαρμένα πρόσωπα που τους διοικούν. Ετσι οι τρομοκράτες αυθαίρετα αναλαμβάνουν έναν μεσσιανικό ρόλο εκπροσώπησης της κοινωνίας, καλώντας τους πολίτες σε εκδίκηση για τα δεινά στα οποία μας υποβάλλει η ελίτ (προσθέστε εδώ ένα μείγμα διε-

Η μεταμοντέρνα τρομοκρατία

ΤΟΥ ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΧΗ

θών συνωμοσιών ανάλογα με τις περιστάσεις). Άμεσο αποτέλεσμα και λογική κατάληξη αυτής της ιδεολογίας είναι η βία, η οποία πάντοτε νομιμοποιείται από την «κρατική καταστολή».

Ωστόσο, σε αντίθεση με παλαιότερες μορφές τόσο εγκληματικής όσο και διεθνούς τρομοκρατίας, η ιδεολογία της νέας τρομοκρατίας εξαντλείται στην απόρριψη και καταγγελία του υπαρκτού συστήματος χωρίς να αντιπροτείνει ένα έστω υποτυπωδώς συγκροτημένο πλαίσιο αξιών – χωρίς καν μία εναλλακτική πραγματικότητα ή «ουτοπία» στην πραγμάτωση της οποίας να προσβλέπει. Η ιδεολογία της είναι κατά βάση μηδενιστική και αποσκοπεί στη μεγιστοποίηση του χάους.

Παρά το αστικό προφίλ των φορέων της, σκοπός της καταστροφής δεν είναι η δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος αλλά η ικανοποίηση μιας μικροαστικής μνησικακίας έναντι αυτών που η ζωή τους έχει κάποιο νόημα. Οντας προϊόν μιας μεταμοντέρνας εποχής καταναλωτισμού και ιδιωτεύσεως χωρίς δημόσια ιδανικά, οι πράξεις και ο

λόγος της συγκεκριμένης γενιάς τρομοκρατών αναδεικνύουν την πνευματική και ανθρωπιστική τους ένδεια. Χωρίς πρότυπα, αξίες ή ιστορική μνήμη, στρέφονται ενάντια στις έννοιες της σταθερότητας, της προόδου, της εργασίας και της τάξης ακριβώς επειδή η κοινωνία απέτυχε επανειλημμένα στο να εμπνεύσει αυτές τις έννοιες. Παρά τον βερμπαλισμό και την άσολη συρραφή θεωριών, η νέα τρομοκρατία λίγο διαφέρει από τη μαζική διάπραξη εγκλημάτων του κοινού ποινικού δικαίου και την ανορθόδοξη αναζήτηση της αυτοπροβολής μέσω των ΜΜΕ.

Στο σημείο αυτό αποκαλύπτεται μία σημαντική αντίφαση του ιδεολογικού οικοδομήματος της νέας τρομοκρατίας. Αφενός μεν καταδικάζει την κοινωνία στο σύνολό της και επιθυμεί την καταστροφή της χωρίς να ενδιαφέρεται για την κάθαρση ή τη «λύτρωση» της. Ταυτόχρονα όμως και μόνο το γεγονός ότι οι φορείς της εμπλέκονται σε ένα τέτοιο εγκληματικό κοινωνικό παρέμβαση (αντί να επιλέξουν π.χ. τον αναχωρητισμό) σημαίνει ότι έχουν την επιθυμία να προκαλέσουν κοινωνική αλλαγή, δηλαδή να κατακτίσουν πολιτική εξουσία.

Είναι ξεκάθαρο ότι η τρομοκρατία αποτελεί σοβαρή, άμεση και ασύμμετρη απειλή για τη δημόσια ασφάλεια, την κοινωνική ειρήνη, την ανάπτυξη και την ευημερία της χώρας. Η οριστική εξάρθρωσή της προφανώς απαιτεί συστηματική και οργανωμένη αντιμετώπιση από την Πολιτεία, η οποία έχει να επιδείξει σημαντικές επιτυχίες στο ερευνητικό κομμάτι – αν και αυτές συχνά ακυρώνονται από τα συνεχή κρούσματα αστυνομικής βίας και από τα συστημικά προβλήματα του δικαστικού συστήματος. Χωρίς αποτελεσματική κάθαρση στον χώρο αυτό δεν είναι δυνατόν να εμπειρωθεί αίσθημα δικαιοσύνης και ασφάλειας, που είναι απαραίτητα για την πάταξη της βίας.

Ωστόσο, η τρομοκρατία είναι ταυτόχρονα σύμπωμα ευρύτερων προβλημάτων που χαρακτηρίζουν την κοινωνία μας και φτάνουν μέχρι και τις παθογένειες της ελληνικής οικογένειας. Η συμπεριφορά και η ιδεολογία των τρομοκρατών αποπνέουν μια νοσηρή σχέση μίσους και εξάρτησης με το κράτος-πατερούλη, το οποίο απέτυχε να μας παράσχει όλα όσα έχουμε συνηθίσει, ενώ αυτό, εκμεταλλευόμενο την ισχύ του, ασκεί πάνω μας διαφορετικές μορφές βίας.

Η κοινωνική απομόνωση των φορέων της βίας – και η καθολική καταδίκη της βίας από όπου και αν προέρχεται – είναι ο μόνος τρόπος απόρριψης της κουλτούρας του συμπληρωτισμού, της εκδίκησης και της μνησικακίας που μας ταλαιπωρεί εδώ και χρόνια. Η αξιοπρέπεια και η συνύπαρξη μπορούν να εξουδετερώσουν το μείγμα αυτολύτωσης και θυματοποίησης που αποτελούν το οξυγόνο της βίας.

Ο Ρωμανός Γεροχής είναι επίκουρος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Bournemouth και ιδρυτής του Τομέα Ελληνικής Πολιτικής Επιστήμης της Βρετανικής Εταιρείας Πολιτικών Σπουδών

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΥ Δ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Αρωμα Ακροδεξιάς

ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ, η Ελλάδα είχε δέκα χρόνια καθυστέρηση από τον προηγμένο κόσμο. Εξού και θα επιβίονε για μια δεκαετία μετά την καταστροφή του! Αυτά, φυσικά, μέχρι τον Μάιο του 2010. Πηγαίνοντας στο ΔΝΤ, το σαραβαλάκι πήρε φόρα στον κατήφορο και έδειξε στον υπόλογο ευρωπαϊκό Νότο ποιο θα είναι το μέλλον του εντός ευρωζώνης. Γίναμε, όπως είχε πει ο Γιόργος Παπανδρέου, «πειραματόζωο της Ευρώπης».

ΩΣΤΟΣΟ, σε πολλά ζητήματα πρέπει να κοιτάζουμε σε άλλες χώρες για να δούμε πώς μπορεί να εξελιχθούμε εμείς. Ενα από αυτά είναι τα ακροδεξιά κόμματα. Μια δημοσκοπική έρευνα που γίνεται σταθερά από το 1984 στη Γαλλία – της TNS-Sofres – αποτυπώνει το 47% της κοινής γνώμης να θεωρεί ότι το Εθνικό Μέτωπο δεν αποτελεί απειλή για τη Δημοκρατία. Είναι το κόμμα του πρώην αλεξιπτωτιστή και σκληρού ακροδεξιού – από εποχής πολέμου της Αλγερίας – Ζαν Μαρί Λεπέν. Το έχει αναλάβει η ξανθά κόρη του Μαρίν και, κατά τα φαινόμενα, το οδηγεί σταθερά από το πολιτικό περιθώριο προς τον μεσαίο χώρο. Οι συμπαθούντες τις ιδέες του Εθνικού Μετώπου είναι δυναμικά στο 32%, ενώ στη Δεξιά ανεινώνουν στο 54%. Με απλά λόγια, όπως επισημαίνει η εφημερίδα «Monde» που δημοσιεύει την έρευνα, τα φράγματα μεταξύ Δεξιάς και Ακροδεξιάς έχουν αδυνατίσει.

ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ όλα αυτά έχουν γίνει σε είκοσι πέντε χρόνια, με το Εθνικό Μέτωπο να έχει περάσει στην επόμενη γενιά στελεχών και βέβαια, ηγεσίας. Εμείς κλείνουμε μια δεκαετία μετά την πολιτική εκτίναξη του ΛΑΟΣ στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές του 2002. Σχίζω στην πλάτη της ΝΔ με τη πλάτη του τότε Αρχιεπισκόπου μακαριστού Χριστοδούλου και εκδηλώθηκε κυρίως στη Θεσσαλονίκη. Ο Καρατζαφέρης απειλούσε με αγωγή όποιον θα χαρακτήριζε το κόμμα του ακροδεξιά. Πού να 'ξερε ότι δέκα χρόνια αργότερα θα έμπαινε σε κυβέρνηση συνεργασίας για να τον καταπνεί η Χρυσή Αυγή. Είναι μια πολιτική μετεξέλιξη των πολιτικών υπολειμμάτων των Απριλιανών, με το Μεταναστευτικό να έχει λειτουργήσει ως πολλαπλασιαστής. Το ίδιο συμβαίνει και στη Γαλλία. Από τις θεματικές της Μαρίν Λεπέν ούτε η έξοδος από το ευρώ ούτε η επαναφορά της θανατικής ποινής συγκινούν την κοινή γνώμη που όμως ανταποκρίνεται πλήρως στο – κατά βάση ξενοφοβικό – αίτημα για επαναβεβαίωση της γαλλικής εθνικής ταυτότητας.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ να περιμένουμε στα καθ' ημάς; Μια Χρυσή Αυγή όχι μόνο ενισχυμένη – αφού τα ποσοστά της είναι ήδη ανοδοτικά – αλλά αποδεκτά μεταξύ των άλλων πολιτικών κομμάτων. Το ερώτημα είναι πόσο θα αντέξει η ΝΔ στην πίεση. Ο Αντώνης Σαμαράς την έχει οδηγήσει προς το Κέντρο, αλλά υπάρχει τόσο στην κυβέρνηση όσο και στην Συγγρού μια πολιτική αμχανία ως προς την αντιμετώπιση της Χρυσής Αυγής.

ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ήδη στη Γαλλία είναι το σενάριο-εφιάλτης για την Ελλάδα.